

Byl jsem v osmi
tisících bytů.
Netušíte, v jaké
bídě lidé žijí, říká
záchranař Samek

Vít Samek
pracoval na
záchrance
třináct let.
Sám o
sobě říká,
že je
zdravotní
sestra.

Zažil jste spoustu lidí ve vypjatých situacích, často jim šlo o život. Co jste se za ty roky na záchrance o lidech dozvěděl?

- Byl jsem za tu dobu asi v osmi tisících bytů. To je docela hodně domácností. Lidé na nás nejsou připravení, nemají naklizenou jako před návštěvou, většinou jde o něco akutního. I když jsme tam kolikrát jen pár minut, umíte si udělat docela dobrou představu, jak lidi žijí.

A jak žijí?

- Myslím, že ani netušíte, v jaké bídě. Lidi jako vy a já nemají ponětí, jak jsou někteří chudí. Elity, které by chtěly těmto lidem nějak pomáhat a zlepšovat jim život, je vůbec neznají a nic o jejich životech nevědí.

Proč to nevědí?

- Když se zamyslím nad svými kamarády, mají všichni vysokou školu a mají se dobře. Žijí si ve své bublině a neznají paní z pokladny supermarketu nebo řidiče záchranky. Já tu bublinu díky záchrance propíchnul.

Jaký typ lidí si volá záchranku?

- Nemám na to žádnou statistiku, jen svoji zkušenost. Rozhodně si nemyslím, že sanitka jezdí k průměru populace. Volají si ji spíš nižší střední a nízké příjmové skupiny. I bohatý a slavný člověk dostane mrtvici, ale vyzoroval jsem, že jezdíme spíš k těm chudším.

Jak to u lidí, k nimž jste jezdil, vypadá?

- Jezdili jsme nejvíc v Praze 8 a 9, takže většinou sídliště. Pořád platí jako za socialismu, že si lidé domácnosti hodně zvelebují po svém, takže každý byt vypadá jinak. Někteří žijí strašně bídě, ale nikdo to nevidí, protože je to panelák v Kobylisích a ti lidé jsou zavření doma. My tam pak přijdeme a to je kolikrát předpeklí. Lidé zahnívají do postelí.

Je to hlavně ekonomický nedostatek?

- Právě že ne. Kolikrát jsme přijeli k lidem, kteří vůbec neměli intelektuální kapacitu pochopit, co po nich chceme. Nikdo se s nimi pořádně nebaví, protože není čas, a oni mají v ruce zprávu, která je napsaná latinsky. Třeba když jsme přijeli pro pána, který měl rakovinu ve velmi pokročilém stadiu a přes noc se zhoršil. Jeho žena nám ukázala krátkou zprávu od chirurga, že onkologická terapie byla ukončena, protože je to nevléčitelné, a ať paní za tři dny kontaktuje paliativní tým.

Věděla, co vám podává?

- Ptal jsem se jí, jestli tuší, co to je paliativní léčba a hospic. Neměla ponětí. Komédie našeho systému spočívá v tom, že péče je dobrá a na úrovni, ale protože se s pacienty a jejich rodinami nikdo nebaví, takováhle paní vůbec netuší, že má volat někomu, kdo jí dá pro manžela už jen morfin a bude to směřovat tak, aby zemřel doma v klidu.

Kdo je váš nejtypičtější pacient?

- Starý člověk, kterému se zhoršilo jeho základní onemocnění. Babička, která je dušná, protože má astma, nebo se jí točí hlava, protože má vysoký tlak.

K jakým lidem jezdíte rád?

- Cokoliv intenzivního. Radši jsem ošetřoval interní pacienty než úrazy, ale pořádný úraz je taky krásný.

o byl váš nejtěžší, nebo jak vy říkáte nejkrásnější případ?

- Ten vůbec nejhorší říkat nebudu, to bylo fakt hrozné. Takže asi muž rozdrcený pod metrem, který byl při vědomí. Byl příšerně poraněný, krvácel, měl jen jednu celou ruku, nad námi metro – bylo to obrovsky intenzivní, a pro mě teda krásná práce.

Jak dopadl?

- Zemřel.

Viděl jsem stovky zbitých žen

Chovají se k vám jinak slavní lidé než obyčejní?

- Řekl bych, že celebrity jsou v pohodě, horší jsou politici.

Jak to?

- Dávají najevo nadřazenost. Zažil jsem případ, kdy chlapi chlastali, jednoho chtěli poslat taxíkem domů, ale byl tak na šrot, že ho tři taxíky odmítly, a tak si zavolali záchranku. Když jsem namítl, že se asi zbláznili, jeden na mě začal vykřikovat, že se zná s šéfem Sněmovny a že zařídí, abych si nedovoloval.

Narazil jste někdy na případ, že se stalo něco jiného, než vám lidé tvrdili?

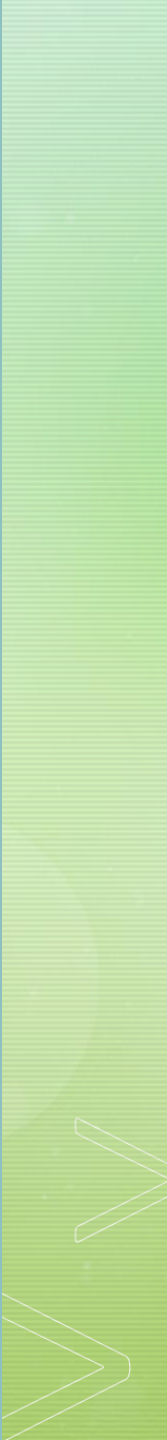
- Několikrát. Jednou jsme jeli ke čtrnáctileté dívce, která měla bolesti na hrudi. Dispečink to vyhodnotil jako opravdu závažný stav, tak tam s námi poslal ještě doktora. Na místě byl její totálně namol otec v hysterickém stavu, holka v hysterickém stavu, matka v hysterickém stavu, ale nějak to nedávalo smysl.

-
- Ona v hrozném emoci tvrdila, že má bolest na hrudi, natočili jsme jí základní EKG, ale neukazovalo to nic. Celé to bylo divné. Řekli jsme, že ji odvezeme do nemocnice, a otec začal vykřikovat, že nic takového nedovolí. Tak jsme ho usměrnili, vzali ubrečenou svíjející se holku i s její mámou do sanitky, ale jen co jsme sešli ze schodů a táta byl mimo, ona úplně rozkvetla. Najednou to byla normální kóča, které nic není.

Vít Samek

Působil 13 let jako záchranář u pražské zdravotnické záchranné služby. Společně se svou sestrou píše blog Bulbem záchranáře a vulvou porodní asistentky a pro Mall.tv natočil seriál Na vlastní otvor o lékařských prohlídkách.

Stávají se vám takové věci často?

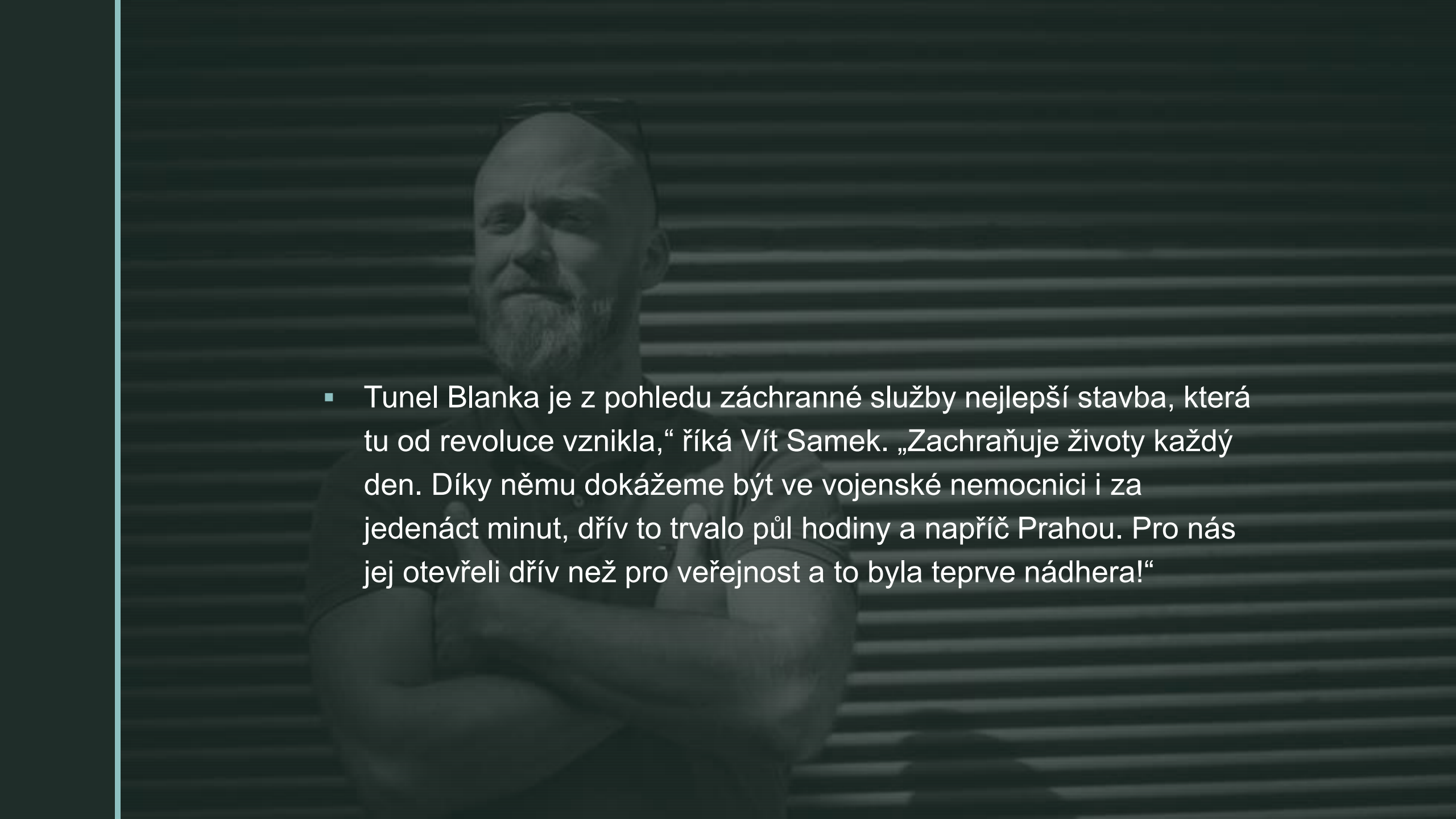
- Často ne, ale někdy ano. My záchranáři nemůžeme během pár minut prokouknout všechno. Situace bývají dost vyhrocené, my se tam zjevíme, lidé mluví jeden přes druhého a je těžké určit, kdo říká pravdu. Na druhou stranu už jsem se za ta léta vytrénoval a něco poznám.

▶ **Třeba domácí násilí? Kolik jste viděl žen, které údajně spadly ze schodů, a vám bylo zřejmé, že to může být jinak?**

- Asi dvě stě. K dobitým ženám jsme jezdili docela často.

Jak taková situace vypadá?

- Je tam jeden domlácený člověk, který tvrdí, že spadl ze schodů, a druhý, který je v pohodě a taky tvrdí, že ten první spadl ze schodů. A vy z jejich chování víte, že to tak nebylo.

-
- Tunel Blanka je z pohledu záchranné služby nejlepší stavba, která tu od revoluce vznikla,“ říká Vít Samek. „Zachraňuje životy každý den. Díky němu dokážeme být ve vojenské nemocnici i za jedenáct minut, dřív to trvalo půl hodiny a napříč Prahou. Pro nás jej otevřeli dřív než pro veřejnost a to byla teprve nádhera!“

Co v takových případech děláte?

- Hlavně nesmíte zbít toho, kdo to udělal, což je někdy docela těžké. Pak si promluvíme s tou ženou, vysvětlím jí, že když ji zbil jednou, zbije ji podruhé a popadesáté, že to nebyla výjimka a on se nikdy nezmění a že když teď na ni bude hodný, tak jen na chvíli. Ale pokud ona i pak tvrdí, že spadla ze schodů, dám jí kontakty na pomáhající organizace a to je celé, co můžu udělat.

Dokáže vás něco po letech na záchrance překvapit?

- Ale jo. Třeba sedmnáctiletý týpek, který si chtěl vypálit punkerskou díru na tričku, a on si ten idiot to tričko oblékl, polil benzinem a zapálil na sobě. Nebo dvacetiletý chlapec čeká na zastávce, která je dvě zastávky tramvají od Bulovky, a zavolá si sanitku, protože ho trochu pálí při čurání.

Co by vám záchranářům pomohlo?

- To vím docela přesně, dvě věci: kdyby pohotovost nebyla jen v kamenných ordinacích, ale lékaři jezdili za pacienty. Nedává smysl, aby nemocní lidé museli za zdravými lékaři a čekali v čekárnách.

Pražská záchranka ale takovou službu má, ne?

- Ano, ale úplně zbytečně, protože má jen jedno auto. To je asi, jako když se vyčuráte do moře. Doktor za den objede tak deset pacientů, to záchranář na provozu vůbec nepoznává.
-

Kolik by jich bylo potřeba?

- Aspoň tři nebo čtyři. Spousta lidí by nemusela jezdit do nemocnic, nemusela by pro ně jezdit záchranka a ušetřilo by se hodně peněz. Ale peníze jsou druhotné, nejdůležitější je, že by to byla dobrá služba. Když máte doma febrilní dítě, fakt nechcete někde lítat po nemocnici a shánět poplatek.

A co je ta druhá věc?

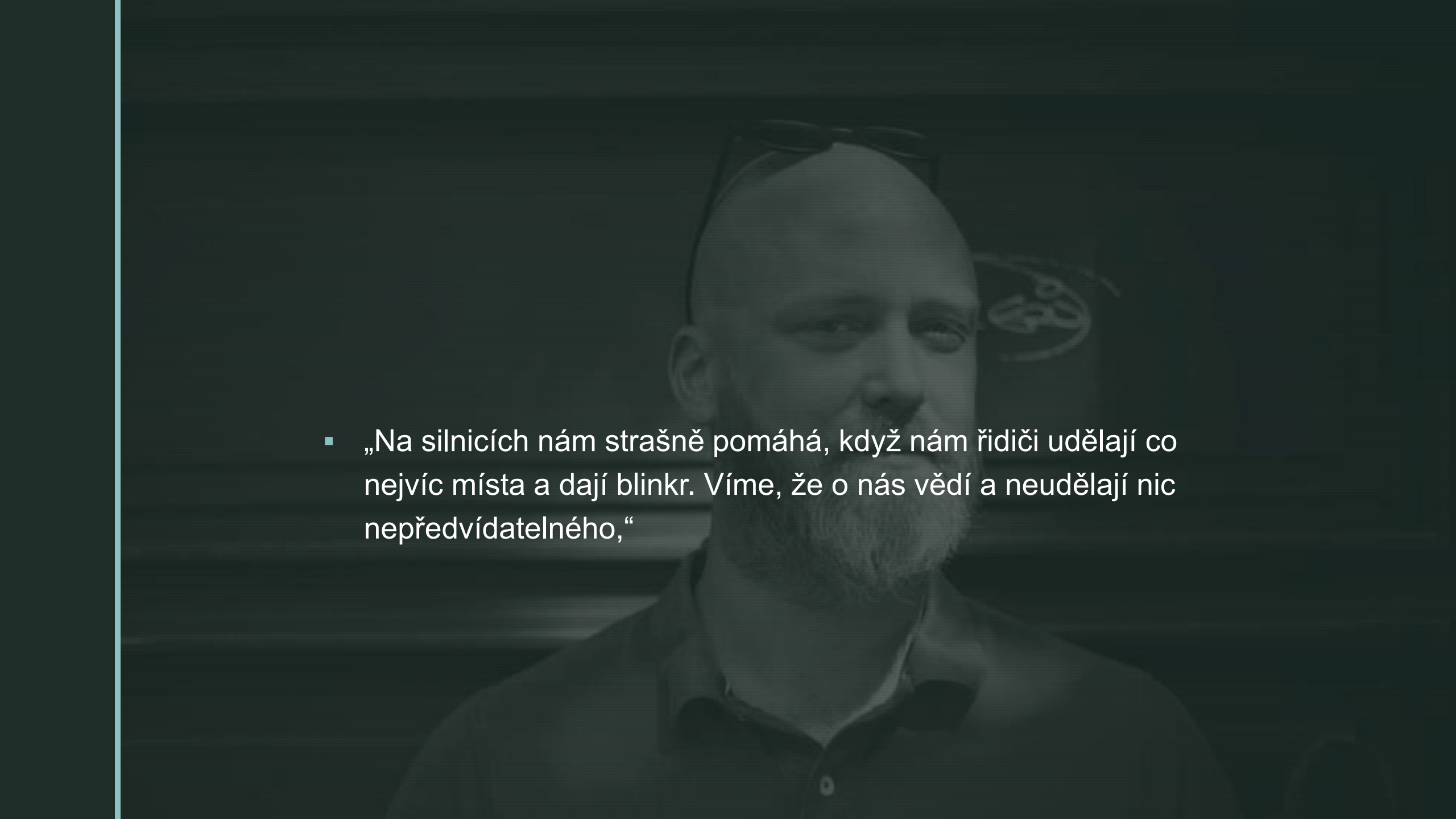
- Kdyby některé neurgentní případy mohla řešit převozová služba a odvážela je na polikliniky, nikoliv rovnou do nemocnic. Tam jde o strašné plýtvání časem, expertizou i prostředky.

Jako záchranář jste pracoval třináct let. Proč jste loni skončil?

- To bylo po mém druhém rozhovoru v DVTV a už to bylo neudržitelné.

V čem?

- Pražská záchranka udělala takový legrační nákup asi třiceti nových sanitek za 120 milionů korun. Ty sanitky stály opravdu za ho*no ve všech směrech. Ten nákup obrovsky smrděl: vyhrála to firma, která neměla ani vzdáleně kapacity ta auta servisovat, byla založená rok před výběrovým řízením, a mně to hnulo žlučí. Já o tom nahlas mluvil a začal jsem dostávat v práci výtky, tak jsem se tam s nimi nechtěl přetahovat a šel jsem.

-
- „Na silnicích nám strašně pomáhá, když nám řidiči udělají co nejvíc místa a dají blinkr. Víme, že o nás vědí a neudělají nic nepředvídatelného,“

► Pak jste začal v Mall.tv uvádět sérii Na vlastní otvor, kde se natáčíte, jak chodíte na vyšetření. Mají muži větší ostych jít k doktorům než ženy?

- Možná trochu jo, ale asi bych rozdíl nedělal podle pohlaví. I na náš seriál lidé reagovali různě. Pro některé to byl důvod, aby na vyšetření šli, ale asi třetina mi řekla, že když u mě viděli, co třeba gastroskopie obnáší, přesně kvůli tomu na ni nepůjdou.

▶ **Jste typ muže, který si na své zdraví dává pozor? Když teda pomínu těch čtyřicet cigaret.**

- Vůbec. Mně už od třinácti píská v uchu, nikdy jsem žádné léky nedokázal jíst víc než dva týdny a léčbu psoriázy jsem taky vzdal. To bylo ostatně dobře vidět v dílu o zubaři, který mi našel osm kazů.

▼
Kvůli koronaviru jste se ale na tři měsíce k práci záchranáře vrátil a rovnou do centra všeho covidového dění na pražskou Bulovku.

- To bylo super. Ohromně intenzivní. Ale když se zavřelo covidárium a na urgentní oddělení začali zase přijíždět opilci s rozbitými hlavami, rychle jsem se zdekoval.

Moc velká rutina?

- To ne, ale mě strašně štve systém našeho zdravotnictví, ve kterém zůstalo centrální plánování z doby socialismu a pacienti, pojišťovny ani zdravotníci nemají motivaci chovat se líp. Zdravotníci jsou nepříjemní na pacienty a jsou rádi, když se jich zbaví. Pacienti si volají záchranku, protože můžou a budou ošetření dřív a líp.

Jak byste to řešil?

- Skutečným zdravotním pojištěním každému na míru, ne paušálním odvodem z daní. Představte si, kdyby byl McDonald's placený z daní. Přijdete v jednu ráno do prodejny na Václaváku a na dveřích bude cedule: „Neklepat, vaříme.“ Budete se bát zatukat, po hodině zatukáte, protože máte hlad, vyleze naštvaný zaměstnanec a řekne vám, ať mu teda dáte kartičku stravování v Mekáči. Vy mu ji dáte a on vás seřve, proč nejste ve spádovém Mekáči. „Teď v jednu ráno se jdete nažrat? Tak co si dáte?“ Vy si objednáte Big Mac, dostanete cheeseburger, a on vás ještě seřve, že snad je kuchař, tak ví, co chcete.

Tohle je české zdravotnictví?

- Jo. Jak může fungovat systém, kde váš výsledek vůbec neovlivní váš plat a zdravotní stav nesouvisí s vaším pojištěním?

Proč říkáte, že jste zdravotní sestra?

- Protože jsem.

Nejste bratr?

- Nic takového neexistuje. A když říkáte lidem, že jste záchranář, neumějí si vás zařadit, jestli jste řidič sanitky, nebo co. Když řeknete, že jste sestra, přesně vědí, co od vás můžou čekat, že jim můžete píchnout injekci a ošetřit je.

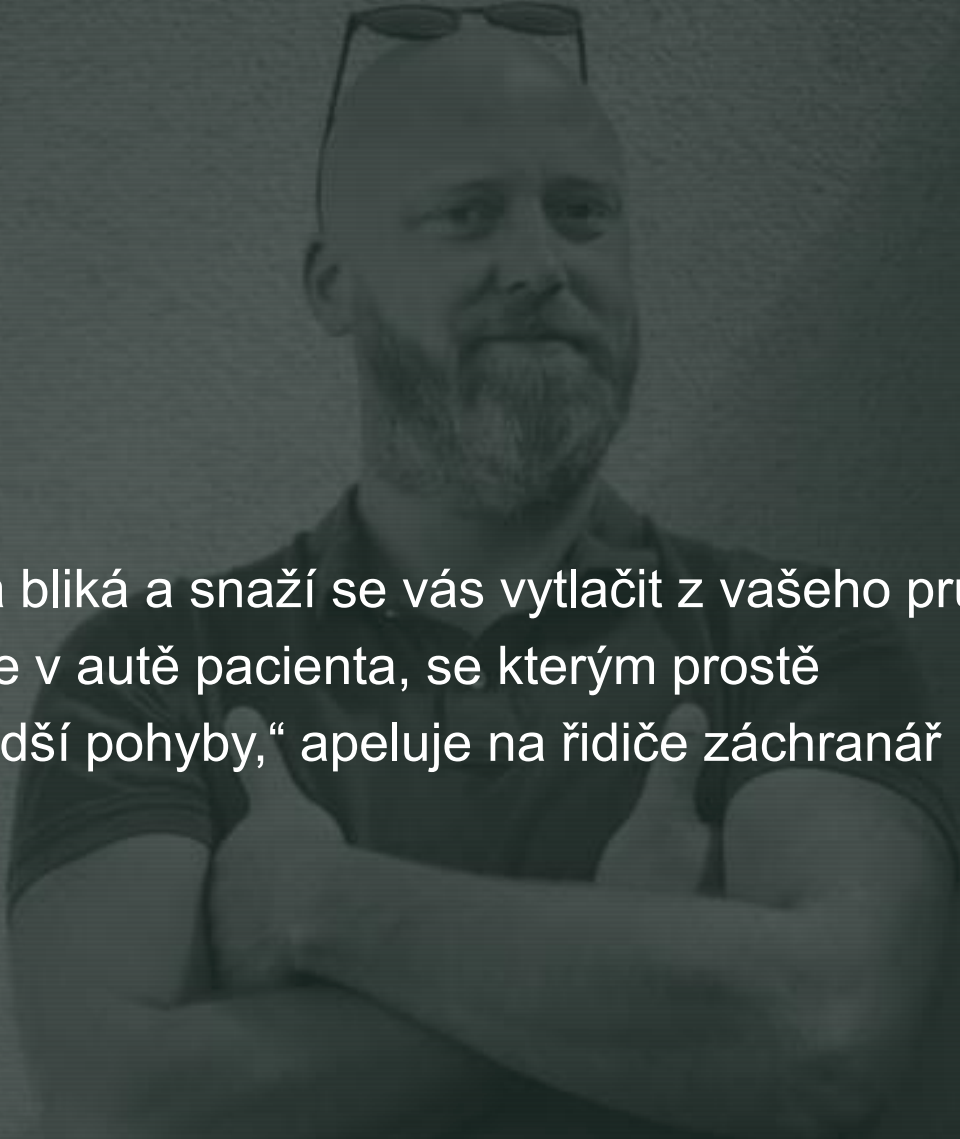
V čem jsou děti jiní pacienti než dospělí?

- Děti se strašně bojí. Nevědí, co bude. Vidí rodiče, svoje bohy, v panice a my jsme pro ně zrůdy, které přijely v autě, co smrdí dezinfekcí.

Nejste pro ně hrdinové?

- To jo, ale jen když jim nic není. Děti mají rády sanitky, jenom když jedou okolo nebo na dětském dni.

-
- „Když na vás sanitka bliká a snaží se vás vytlačit z vašeho pruhu, uhněte. Někdy máme v autě pacienta, se kterým prostě nemůžeme dělat prudší pohyby,“ apeluje na řidiče záchranář

Co můžou udělat řidiči na silnicích, aby se vám dobře jelo?

- Nemáme s řidiči nějaký velký problém, lidé nám docela uhýbají. Problém jsou spíš úzké silnice. Ale samozřejmě strašně pomáhá, když mi uděláte co nejvíc místa a dáte blinkr, abych věděl, že o mně víte a nebudete dělat nic nepředvídatelného. A když na vás sanitka bliká a snaží se vás vytlačit z vašeho pruhu, uhněte. Někdy máme v autě pacienta, se kterým prostě nemůžeme dělat prudší pohyby autem.

-

Stal se z vás díky mnoha vypjatým situacím, které jste zažil, dobrý „odhadce“ lidských povah?

- Asi jo. Protože hysterie a strach se tam pořád opakovaly. Byli to sice různí lidé, ale stejné emoce. Panika blízkých je nakažlivější než covid. Nejlepší, co jsem se naučil, je nepanikařit. To je padesát procent úspěchu. Už jsem viděl tak hrozné věci, že mě jen tak něco nerozhodí.

Pamatujete si na svůj první vážný případ?

- Jako dneska. Byla to resuscitace, ty jsou vždycky hrozné.

Proč?

- Protože ten člověk je mrtvý.

A zachránili jste ho?

- Ne. Hodinu jsme tam na něm skákali. Ale většina resuscitací je neúspěšná.

Co je na takové krizové situaci nejtěžší zvládnout?

- Kolikrát si lidi myslí, že pohled na zraněného, vyhrzlé části těla, vytékající mozek. Ne. Nejhorší jsou zvuky lidí, které vydávají, když jim někdo blízky umírá před očima. To byste nechtěli poslouchat. Je to šílený, těžký, hluboký a úplně hraniční zvuk, který ten prostor zcela vyplní a nejde vypnout.

Co to s vámi dělá?

- Jediné, co můžu v tu chvíli dělat, je vypnout svoji empatii. Protože kdybych to měl řešit přirozeně, stoupnu si vedle nich a řvu taky.

▶ **Jak vám lidi můžou naopak pomoci?**

- Osmdesát procent případů resuscitací udělají lidé na místě po telefonu.

Tolik?

- My Češi umíme jako laici hrozně dobře resuscitovat. Jeden rok jsme se dokonce dostali na světově unikátní číslo, a to v případě resuscitací z příčiny komorové fibrilace – 52 procent lidí jsme zresuscitovali tak, že odešli domů po svých. To když řeknete na záchrance v Paříži, začnou se smát, kde jste si to číslo vymysleli.

Proč zrovna u nás to funguje? Češi umějí nejlíp dýchat z úst do úst?

- Přesně naopak. To číslo se nedávno hrozně zvedlo, protože jsme dýchání z úst do úst zrušili. Říká se tomu telefonicky asistovaná neodkladná resuscitace a vymyslel ji Ondřej Franěk, primář pražské záchranky. Převzaly to od nás i ostatní dispečinky. Dispečerka jen říká, jak mačkat hrudník. Dýchání nechtěli lidi cizím dělat, a tak nedělali ani to mačkání hrudníku. Když nemusí dýchat z úst do úst, zachraňují o 80 procent častěji.

Ještě mi řekněte, proč se vás lidé nemají ptát na to, že máte za sebou pět základních škol?

- To je jen takový vtip, který mám na svém profilu. Můj táta byl učitel, a jak střídal školy, vždycky mě bral s sebou. Tak jsem jich vystřídal pět.

Po tátovi umíte psát?

- Moje máma byla překladatelka, takže taky pracovala s jazykem. Nevím, po kom z nich to mám, ale mě ani nenapadlo, že umím psát.

A teď jste napsal knihu...

- Taky jsem ji nejdřív napsat odmítl, že to je příliš slov.

O čem je?

- O laické první pomoci. Držkatou formou.
-

„Jak jsem se stal záchranářem? Nevěděl jsem, kam po gymplu, už se blížil den, kdy se měly odevzdávat přihlášky. Sestra studovala na porodní asistentku a řekla mi o oboru záchranář. Zkusil jsem to a rychle se ukázalo, že to je hodně zajímavý obor.“

HVĚZDA ŽIVOTA

